

22

september

2020

(Lab)Inf@ct: COVID-19 (nieuw coronavirusinfectie) (67)

Dit is een gecombineerd Inf@ct-/Labinf@ctbericht.

IN DIT BERICHT:

Beschikbaarheid van moleculaire SARS-CoV-2-test op speeksel voor jonge kinderen en speciale groepen

BERICHT:

Beschikbaarheid van moleculaire SARS-CoV-2-test op speeksel voor jonge kinderen en speciale groepen

Afname van speekselmonster

In (Lab)Inf@ct 45 van 29 mei 2020 is gerapporteerd over de mogelijkheid om speeksel te gebruiken als alternatief monster voor nasofarynx en orofarynx wattenstokken voor kinderen en andere patiënten bij wie het om bepaalde redenen onmogelijk is om nasofarynx en orofarynx wattenstokken af te nemen. De laboratoria die moleculaire testen voor SARS-CoV-2 uitvoeren zijn in een aantal mailings, waarvan de laatste d.d. 26 juni 2020, uitgenodigd om zich te melden als speekseltest-laboratorium. Daaraan verbonden is een traject van verificatie van de analysemethode met een speeksel-kwaliteitscontrolepanel georganiseerd door RIVM.

De voorbereidingen om afname van speeksel en verwerking in het laboratorium mogelijk te maken zijn nu gereed. Deze betroffen:

vinden en op voorraad krijgen van het juiste speeksel-afnamesysteem, waarmee zowel bij afnemen als bij verwerken in het laboratorium makkelijk en veilig te werken is;

afronden van het verificatietraject met laboratoria die speekselmonsters in ontvangst kunnen gaan nemen;

gereed zetten van module bij het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) voor het bestellen van de speekselafname-systemen;

inrichten van CoronIT om speeksel als monstertype aan te kunnen geven.

Voor wie is speekselafname bedoeld?

Speeksel als alternatief monstertype is speciaal bedoeld voor kinderen jonger dan 6 jaar en in uitzonderlijke gevallen voor andere patiënten van alle leeftijden in de gehandicaptenzorg en in de (psycho)geriatrie, bij wie het onmogelijk is nasofarynx en orofarynx wattenstokken af te nemen. Speeksel is een alternatief monstertype; nasofarynx en orofarynx wattenstokken zijn dus nog steeds mogelijk voor kinderen jonger dan 6 jaar. Het is aan de afnemer in overleg met de ouder/verzorger om het juiste monstertype te kiezen. Omdat de afnamesetjes relatief duur zijn en voornamelijk beperkt

beschikbaar, wordt verzocht deze alleen voor jonge kinderen en voor deze speciale groepen te gebruiken.

Welk afnamesysteem wordt gebruikt en hoe werkt afnemen?

Om tegemoet te komen aan de wens tot eenvoudig en veilig afnemen en verwerken in het laboratorium, is gekozen voor het combineren van een Oracol S10 sponsje op stok (Malmed UK) en een Zeesan trechter met verzamelbuis (Zeesan, Xiamen, China, custom order) (zie figuur). Met de spons is het speeksel eenvoudig en veilig af te nemen en met het buisje en trechter is het speeksel eenvoudig en veilig te verwerken in het laboratorium.



Figuur. Verzamelbuisje met trechter en Oracol-spons op stok (midden onder) voor het afnemen van een speekselmonster.

LET OP: volg NIET de instructies van de eventuele bijsluiter bij de materialen, maar de instructies hieronder.

Protocol afname

Instructie voor kind/bemonsterde: geen tanden poetsen, niet eten of drinken anders dan water, en niet roken minstens een half uur voor het afnemen van het speekselmonster.

Neem de buis met daarin de Oracol-spons uit de verpakking en haal de spons op stok uit de buis (de buis en dop weggoien).

Steek de Oracol-spons tussen de wang en de tanden (bij baby zonder tanden tegen de wang naast de tong) en houd hem daar ongeveer een minuut met heen en weer bewegen.

Pers het speeksel uit de Oracol-spons in de trechter van de verzamelbuis met een draaiende beweging (zie figuur midden onder).

Herhaal met (eventuele tweede) spons tot 2 ml (maatstreepje) speeksel is opgevangen.

Gooi spons als besmet afval weg.

Draai de trechter van de buis en gooi die weg als besmet afval.

Sluit de buis goed af met de dop om lekkage te voorkomen.

Transporteer verpakt conform UN3373 bij omgevingstemperatuur naar het lab. Pakketje met monster absoluut niet blootstellen aan direct zonlicht en niet meer dan enkele uren aan omgevingstemperatuur hoger dan 25°C.

Hoe gaat de verwerking in het laboratorium?

Op het laboratorium zo snel mogelijk het speekselmonster in een veiligheidskabinet verdelen in porties (indien gewenst) en met een deel extractie van nucleïnezuur, gevolgd door RT-PCR of detectie met all-in-one methode, zo snel mogelijk starten volgens de in het laboratorium geverifieerde methode voor speeksel. Een korte opslagperiode bij 4°C is mogelijk; niet invriezen/ontdooien omdat dit de sensitiviteit van detectie van SARS-CoV-2-RNA kan verlagen! Opslag bij -80°C voor archivering kan, maar realiseer u dat bij ontdooien er minder detecteerbaar RNA aanwezig kan zijn.

Het monster is alleen geschikt voor moleculaire detectie van virus in speeksel en niet voor antistofdetectie of kweek.

Welke laboratoria verwerken speeksel als monstertype?

De laboratoria die zich aangemeld hebben en met succes hun analysemethode met het RIVM-speekselkwaliteitscontrolepaneel hebben geverifieerd, kunnen speeksel als monster in ontvangst gaan nemen. Deze laboratoria staan met een S op de lijst van COVID-19-laboratoria aangeduid. Het is de bedoeling dat de GGD-afnamelocaties zelf afspraken maken met een of meer van deze laboratoria voor het verwerken van speekselmonsters.

Waar kan het speekselafnamesysteem besteld worden?

Speekselafnamesystemen kunnen vanaf nu bij het LCH besteld worden via het gebruikelijke kanaal: <https://corona.qrs.nl/>. GGD en laboratorium spreken onderling af wie de materialen bestelt. Omdat een inschatting is gemaakt van het aantal kinderen met symptomen wat bemonsterd zou kunnen worden de komende maanden en daar een voorraad op aangelegd is, kan er per testlocatie vooralsnog een maximaal aantal besteld worden. Regelmatig zal via CoronIT gemonitord worden hoeveel

speekselmonsters worden afgenomen en of de voorraad aangepast moet worden. Daarnaast zal bij de afnamelocaties en bij de laboratoria ook navraag gedaan worden naar ervaringen met het afnamesysteem en met speeksel als monstertype in het laboratorium.

Wat is de startdatum voor insturen van speeksel?

Volgens de nu bekende planning zal het monstertype speeksel op 30 september in CoronIT ingebouwd zijn. Vanaf die datum kan dus speeksel dat via teststraten afgenomen is, ingestuurd worden naar het laboratorium waarmee de GGD afspraken heeft gemaakt. Deze speekseltest is - voor de genoemde doelgroepen - ook inzetbaar buiten de GGD-testlocaties.

Contactgegevens

Overleg met uw regionale GGD over casuïstiek of mogelijk verdachte gevallen in uw regio. Het nummer is te vinden op www.ggd.nl.

RIVM-LCI: tel. 5.1.2e (ook buiten kantooruren bereikbaar)

RIVM dd. viroloog: tel. 5.1.2e (ook buiten kantooruren bereikbaar)

Erasmus MC, dd. viroloog unit Klinische Virologie afdeling Viroscience: tel. 5.1.2e (buiten kantooruren: 5.1.2e)

Meer informatie

ECDC

WHO en Dagelijkse WHO situation reports

RIVM (algemene informatie)

LCI-richtlijn COVID-19

Rijksoverheid

Auteurs: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e (Cib-RIVM), 5.1.2e (RAC/GGD Zuid Limburg), 5.1.2e (RAC/GGD Gelderland Midden), 5.1.2e (Cib-RIVM)